

др *Мирјана* КНЕЖЕВИЋ
ванредни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу

ИНТЕРНА РЕВИЗИЈА У БАНКАМА

Резиме

Потреба за предузимањем активности унапређења и развоја ревизорске праксе посебно је дефинисана у банкарском сектору. Заштита општег и појединачног интереса у обављању ревизорских послова у банкарском сектору одређује јасне задатке, не само примене међународних решења, већ и хармонизације домаћих закона са међународном ревизорском регулативом. Циљ рада је да кроз анализу међународних и домаћих ревизорских прописа, приближи и омогући њихову лакшу примену у пракси. Активности на имплементацији ревизорских прописа Европске уније у области банкарства спроводе се на различитим нивоима и у различитим формама у већини европских земаља. Унификација ревизорских процедура и поступака се дефинише Међународним стандардима ревизије, Међународним рачуноводственим стандардима и директивама Европске уније. Република Србија је постојећа решења инкорпорирала у своје законодавство. Кроз стварање адекватног правног и институционалног оквира ревизорске праксе у банкарском сектору, Република Србија је на добром путу у оквиру припреме за процес придруживања Европској унији.

Кључне речи: интерна ревизија, домаћа и међународна регулатива.

І Увод

Банке су последњих година посебно изложене новим утицајима из спољног окружења које карактерише сложеност, динамичност и променљивост околности у којима банке послују.¹ Ефекти дерегулације, примењених нових информационих технологија кроз електронско банкарство, као и свеопштег процеса глобализације су видљиви у савременом банкарском пословању.²

1 Nara Yoshino, *Financial System Stability, Regulation and Financial Inclusion*, ADB Institute, Financial Services Agency, Japan, 2015, 3.

2 Hartmut Brinkmeyer, *Drivers of Bank Lending – New Evidence from the Crisis*, Springer, 2015, 1.

Савремене тенденције у пословању банака доносе бројна питања и изазове који се тичу страних тржишта новца, великог промета капитала, растуће кокурентности, дерегулације, адекватне примене домаћих и међународних прописа. У садашњем тренутку од посебне важности је питање усклађености пословања банака са домаћом и међународном регулативом. Експанзија банкарског пословања, децентрализација и диверзификација банкарских послова доприноси повећању значаја и улоге интерне ревизије у банкама. Нове технологије и нова регулатива одређује другачије задатке интерне ревизије у односу на примарно дефинисане.³

Интерна ревизија у банкама је на почетку свог установљења имала улогу спречавања и заштите од крађе, корупције, утаје и преваре у банци. Касније, интерна ревизија добија задатак успостављања контроле унутар банке као њене главне функције, а у савременим условима банкарског пословања интерна ревизија се посматра као важна пословна функција банке. Интерна ревизија у банкама се дефинише као важна компонента у управљању банком. Кроз управљање ризицима и својим контролним активностима, интерна ревизија постаје основ банкарског сигурног и стабилног пословања.⁴

Њен задатак је надзирање и оцењивање функционисања укупног банкарског пословања, уз праћење остваривања постављених циљева. Такође се утврђује поузданост, објективност и истинитост финансијских извештаја, али и осталих информација од значаја за успешно и сигурно пословање банке. Основни задатак интерне ревизије у банкама је добијање тачне информације о регуларности њеног пословања. Сходно томе се истиче да интерна ревизија представља важну пословну функцију сваке банке и као таква треба да допринесе даљем унапређењу пословања банака.

У циљу осигурања успешног пословања и финансијске стабилности, интерна ревизија добија све више улогу вишег ступња надзора над целокупним пословањем. Процена свих ризика који прате пословање банке представља тежиште интерне ревизије банака у садашњем тренутку.

Помоћу интерне ревизије обезбеђује се тачно информисање о свим извршеним банкарским трансакцијама, као и усклађеностима њених пословних трансакција са позитивним законским решењима, тако да се кроз интерну ревизију врши константан надзор над целокупним пословањем банке.

3 Ана Башић, „Начела за оцјену сустава интерних контрола банака”, *Банкарство и финансије*, бр. 46/2000, 69.

4 Србољуб Јовић, *Банкарство*, Београд, 1990, 221–230.

Улога интерне ревизије у банкама је стална процена њене активности, оцена пословних одлука менаџмента и предузетих мера за отклањање слабости у контроли. Циљ интерне контроле је успешност управљања пословањем, као и поузданост и потпуност финансијских извештаја уз оцену усклађености са законским и другим прописима. Интерна ревизија утврђује поузданост финансијских и пословних информација које долазе из различитих организационих делова, а на основу којих се доносе одговарајуће пословне одлуке на различитим нивома управљања. Поред тога што укључује и рачуноводствено и финансијско пословање, она даље укључује и функционалне делове организације. Као независна пословна функција, интерна ревизија има за циљ истраживање и оцену свих активности банке. На тај начин интерна ревизија представља поступак откривања и спречавања нелегалних радњи и неправилности у пословању банке, чиме уједно доприноси јачању сигурности пословања банака. Спровођењем интерне ревизије у банкама остварује се заштита пословног система изнутра, заштита власника и менаџмента банке од несавесног понашања запосленог, а истовремено штити се интерес власника од менаџмента банке.⁵ Пружајући анализе, процене, препоруке, савете и информације везане за ревидиране активности, пружа помоћ и руководству организације и њеним власницима. Као унутрашња ревизија банке, има већи обим деловања као и значај за власника и менаџмент банке од било ког облика спољне ревизије. Власници и менаџери имају истородну потребу независне контроле њиховог пословања, односно увођења функције интерне ревизије у своје пословање. Увођење функције интерне ревизије у пословање банке води ка стабилности и сигурности и зато је интерна контрола у различитим облицима и форми и пре законског уређења била присутна у пракси.

II Развој интерне ревизије

Корене интерне ревизије можемо наћи још у времену старих цивилизација попут Египта и Старе Грчке. Појмовно одређење ревизије превазилази у потпуности његово етимолошко значење (ревизор потиче од латинске речи *revidere* – поново видети, и *audare* – слушати, чути).

Ревизија данас у својим дефиницијама дотиче многе елементе пословања. Сам атрибут интерни указује на чињеницу да је лице које је спроводило контролу било запослено у одређеној институцији. Тада није постојао израз ревизија која се касније развија и представља сегмент интерног надзора

5 Снежана Љубисављевић, „Организовање и задаци интерне ревизије у домаћим и страним банкама у Републици Србији”, *Економски хоризонти*, бр. 1/2013, 45–59.

који стоји насупрот текуће контроле. Интерна ревизија испитује завршене пословне промене и зато је одређујмо као накнадну контрола.

У старом Египту порески приходи су надгледани у току одвијања процеса рада, а затим после његовог завршетка и то од стране два лица у временским размацима. Ту се осликавају елементи интерног надзора.

У античкој Грчкој се појављују први ревизорски чиновници, тзв. логисти који су вршили накнадну контролу располагања финансијских средстава у државним институцијама на крају године.⁶

Постоје историјски трагови о томе да је интерна ревизија постојала и у неким енглеским градовима 1285. године. Они сведоче о именовану интерних ревизори града Лондона, који су испитивали рачуне у краљевском власништву. Касније је интерна ревизија функционисала не само у државним институцијама, већ и у делатности предузетника и банака.⁷

Неразвијено банкарство, предузетништво ограничава интерну ревизију на испитивање тачности књиговодства у циљу откривања евентуалних злоупотреба. У том времену интерна ревизија се сводила на финансијску ревизију где су предмет контроле биле само рачуноводствене евиденције и информације. Представљајући механизам за поновну проверу рачуна, имала је за циљ елиминисање грешака. Јачање функција интерне ревизије и испитивања свих пословних процеса, развија се упоредо са јачањем привредних субјеката.

Елементи ревизије се могу пронаћи и у Венецији где је 1581. године основано „удружење књиговођа”, као прва професионална организација ревизора.

Развој ревизорске професије започиње касније кроз оснивање професионалног удружења ревизора 1853. године *Royal Charter*, односно овлашћене енглеске круне за обављање послова ревизије, када се и недуго затим, установљава звање „овлашћени рачуновођа”. Временом са развојем тржишне привреде, интерна ревизија добија важну улогу у свим гранама економије.

Савремена интерна ревизија почиње да се развија тек крајем 19. века, са формирањем ревизорских јединица у предузећима и банкама, као што су службе, сектори или одељења интерне ревизије.⁸

6 Marie Raschenberger, *Internationales Revision und Treuhandwesen*, Wien, 1929, 112.

7 Iris Stuart, *Auditing and Assurance Services: An Applied Approach*, New York, NY: McGraw-Hill, Irwin, 2012, 27.

8 Драгица Милојевић, *Ревизија финансијских извештаја*, Србија ФТБ, ББА Београд, 2006, 18–24.

Значај интерне ревизије постаје већи тек након велике светске економске кризе 1929–1933, услед потребе за ефикасним управљањем и развојем великих привредних субјеката. У Сједињеним Америчким Државама и Немачкој, већа предузећа оснивају властиту службу за интерну ревизију.

У Сједињеним Америчким Државама је 1941. формиран Институт за интерну ревизију који је својим радом, као и донетим актима значајно утицао на јачање правног и институционалног оквира даљег развоја интерне ревизије у свету. Од посебне важности за унификацију права у области интерне ревизије је Изјава о обавезама и одговорностима интерних ревизора.⁹

Прво организовање интерне ревизије у Европи представља формирање одељења интерне ревизије у Немачкој 1875. године, када се надлежности интерног ревизора шире изван књиговодственог надзора, и обухватају надзор над поштовањем прописа, уговора, остваривање предвиђених планова, итд. По угледу на Сједињене Америчке Државе и задатке основаног Института за интерну ревизију, и Немачка оснива национални Институт за интерну ревизију. Управо се из оваквих потеза сагледава још и тада присутан значај униформног решавања постојећих питања.

Развој интерне ревизије је био дуг, тако да сада постоји не само формално другачији приступ организацији интерне ревизије, већ и у суштински другачијем приступу не само провере већ и шире стратегије пословања.

Пословање банке се темељи на тачним, прецизним и провереним информацијама, а интерна ревизија може да обезбеди управо такве информације.

Дефинисањем и применом систематског приступа процени и унапређењу управљања ризиком, контроле и управљачким процесима, интерна ревизија треба да доприноси јачању банкарског сектора.

Примарни задатак интерне ревизије као независне делатности, представља давање објективног, стручног мишљења ради побољшања пословања банке. У обављању својих функција, интерни ревизор је независан од остатка организације тако да се на њега не може вршити притисак било које врсте да не саопшти нађене налазе.

Дефиницију интерне ревизије коју је у јуну 1999. године донео Међународни Институт интерних ревизора гласи: „Интерна ревизија је независна, објективна и консултантска активност која за циљ има унапређење и побољшање пословања организације. Она помаже организа-

9 Владимир Познанић, „Улога одбора за ревизију у корпоративном управљању”, *Ревизор*, бр. 13 (53)/2011, 10–24.

цији да оствари своје циљеве путем увођења систематског, дисциплинованог приступа за процењивање и унапређење ефективног управљања ризиком, контроле и процеса управљања.” Наведеном дефиницијом интерне ревизије утврђују се јасне улоге за интерне ревизоре, као пружаоце услуга провере и консалтинга. Кроз остваривање оваквих улога интерних ревизора, практично је дефинисана потреба утврђивња њихове независности и објективности. На основу датих улога интерној ревизији, пословна пракса одређује интерну ревизију као активност независног, објективног уверавања и консултантска активност осмишљена са циљем креирања додате вредности и унапређења пословања банке.¹⁰ Такође, интерна ревизија се дефинише и као независна функција управљања која мора да садржи сталну и критичку оцену банкарског пословања у циљу откривања и спречавања противзакнитих радњи.

Неадекватно стање код процене ризика, неуређен правни положај повезаних лица у банкама ствара потребу потпунијег уређења института интерног ревизора. Експанизија банкарског пословања јасно дефинише потребу не само оцене усклађености пословања банке са законом, већ пре свега потпуног законског уређења института интерног ревизора у циљу потпуније контроле банкарског пословања.

Интерна ревизија треба, као систематичан процес објективног добијања и процене доказа везаних за изјаве о економским активностима и догађајима, да одреди степен сагласности између тих тврдњи и установљених критеријума и добијене резултате пренесе заинтересованим корисницима.¹¹

III Регулаторни оквир интерне ревизије

Дефинисање обвезника интерне ревизије у домаћем законодавству утврђени су Законом о банкама, Законом о осигурању,¹² Законом о добровољним пензионим фондовима и пензијским плановима,¹³ Законом о инвестиционим фондовима,¹⁴ као и Законом о буџетском систе-

10 Наташа Спахић, „Извештај интерне ревизије”, *Равизор*, бр. 41/208, 7.

11 Ricks Hayes, Arnold Schilder, Roger Dassen, Philip Wallage, *Principi revizije (Međunarodna perspektiva)*, 2002, 10.

12 Закон о осигурању, *Службени гласник РС*, бр. 55/2004, 70/2004 – испр., 61/2005, 61/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 101/2007, 63/2009 – одлука УС, 107/2009, 99/2011, 119/2012, 116/2013 и 139/2014 – др. закон.

13 Закон о добровољним пензионим фондовима и пензијским плановима, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005 и 31/2011.

14 Закон о инвестиционим фондовима, *Службени гласник РС*, бр. 46/2006, 51/2009, 31/2011 и 115/2014.

му,¹⁵ којим се функција интерне ревизије уводи као обавезна у институције јавног сектора. Законом о ревизији¹⁶ уређују се услови и начин обављања ревизије финансијских извештаја, обавезност ревизије, стручна оспособљеност лица и лиценце за обављање ревизије, давање и одузимање дозволе за рад друштвима за ревизију и самосталним ревизорима, надзор над обављањем ревизије као и друга питања у вези са ревизијом.

Како би се осигурало ефикасно спровођење процеса интерне ревизије, исти је регулисан законским и подзаконским актима на националном нивоу. С обзиром на специфичност пословања банака правни оквир представља Закон о банкама. Ради остваривања циљева интерне ревизије, потребно је уредити питање унутрашње организације банкарске контроле чији је састав уједно предуслов за квалитетан рад интерне ревизије. У обављању тих активности банка мора поштовати бројне законе и прописе, а Законом о банкама је управо регулисано успостављање и функционисање ревизије у истим.

Законски оквир дефинисања института интерне контроле и ревизија у банкама представља Закон о банкама.¹⁷ У закону су дефинисана питања система унутрашњих контрола; функције контроле усклађености пословања банке; функције унутрашње ревизије; овлашћења унутрашње ревизије; годишњег извештаја о адекватности управљања ризицима и унутрашњој контроли.¹⁸

Према Закону, банка је дужна да примени ефикасан систем унутрашњих контрола кроз праћење ризика којима је банка изложена, тј. кроз управљање ризицима, усклађивање пословања и кроз унутрашњу ревизију.¹⁹

Народна банка Србије има право да својим посебним правним актима ближе уреди питање спровођења система унутрашњих контрола.

Контролу усклађености пословања банке спроводи посебна организациона јединица у банци са руководиоцем којег именује и разрешава управни одбор банке. Одговоран је за препознавање и праћење ризика усклађености пословања банке и за управљање тим ризиком, који посебно обухвата ризик од санкција регулаторног тела и финансијских губитака. Ризик усклађености

15 Закон о буџетском систему, *Службени гласник РС*, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 – испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон и 103/2015.

16 Закон о ревизији, *Службени гласник РС*, бр. 62/2013.

17 Закон о банкама – ЗОБАНК, *Службени гласник РС*, бр 107/2005, 91/2010 и 14/2015.

18 ЗОБАНК, одељак 2.

19 ЗОБАНК, чл. 82.

пословања банке настаје као последица пропуштања усклађивања пословања банке са законом и другим прописом, стандардима банкарског пословања, процедурама за спречавање прања новца и финансирања тероризма. Ова организациона јединица има обавезу да најмање једном годишње извештава извршни одбор и одбор за праћење пословања банке о усклађености пословања банке, као и обавезу да састави програм праћења усклађености пословања банке, са методологијом њиховог рада, планиране активности, начин провере те усклађености, као и план обуке запослених.

У банци постоји организациона јединица чија је основна дужност вршење унутрашње ревизије уз обавезу давања управном одбору банке независног и објективног мишљења о питањима која су предмет ревизије.

Интерна ревизија обавља и саветодавну активност усмерену на унапређење постојећег система унутрашњих контрола и пословања банке. Један од њених циљева је пружање помоћи управном одбору банке кроз примену систематичног, дисциплинованог и документованог приступа вредновању и унапређењу постојећег начина управљања ризицима.²⁰

Банка је дужна да функцију унутрашње ревизије врши у складу с прописима који уређују основне принципе организације и рада унутрашње ревизије банке.

Закон даље дефинише функције унутрашње ревизије, тако да наводи да је унутрашња ревизија дужна да оцењује адекватност и поузданост система унутрашњих контрола банке и функције контроле усклађености пословања банке као и да је дужна да обезбеди да се ризици на одговарајући начин идентификују и контролишу.

Закон дефинише и обавезу утврђивања слабости у пословању банке и њених запослених, као и случајеве неизвршења обавеза и прекорачења овлашћења. Поред тога, дефинисана је дужност припреме предлоге за отклањање тих слабости, као и препоруке за њихово спречавање.²¹

Једна од одређених функција је одржавање састанака са управним одбором банке, као и одбором за праћење пословања банке као и редовно припремање извештаја о активностима унутрашње ревизије и њиховог достављања управном одбору банке, као и одбору за праћење пословања банке.²²

Запослени у организационој јединици у чијој надлежности је унутрашња ревизија без ограничења врше надзор над пословањем банке и учествују на седницама управног одбора банке и његових одбора. Имају

20 ЗОБАНК, чл. 83.

21 ЗОБАНК, чл. 84

22 ЗОБАНК, чл. 85.

право да захтевају од запослених у банци писмено обавештење о пропуштима, слабостима и грешкама у свом раду, као и да их отклоне.

Банка је дужна да Народној банци Србије достави годишњи извештај, одобрен од стране управног одбора банке, о адекватности управљања ризицима и унутрашњој контроли банке, заједно са годишњим финансијским извештајем.²³

Прописана садржину извештаја садржи податке о томе да ли су управни и извршни одбор банке идентификовали значајне ризике; да ли су политике унутрашње контроле и управљања ризицима у банци адекватне и да ли се ефикасно примењују; да ли су Народној банци Србије достављени тачни прикази политика управљања ризицима и система унутрашњих контрола као и да је утврђен план активности за отклањање недостатака и да се примењује или да ће бити утврђен и достављен на усвајање управном одбору банке.²⁴

Поред важећег закона, велики допринос у поступку регулације института интерне ревизије пружила је Одлука о основним принципима организације и рада интерне ревизије банке и друге финансијске организације.²⁵ Одлуком се детаљно одређују циљеви интерне ревизије на начин који према нашем мишљењу може да обезбеди заштиту успешног пословања банке и у садашњем тренутку. Одлуку доноси гувернер Народне Банке на основу Закона о Народној банци и Закона о банкама и другим финансијским организацијама.²⁶

Овом одлуком ближе се прописују основни принципи организације и рада интерне ревизије банке и друге финансијске организације. Интерна ревизија мора бити организована као независна функција у банци и то на начин којим се обезбеђује континуирано праћење, проверу и унапређење система рада у банци, као и идентификацију ризика којима је банка изложена. Основни циљеви интерне ревизије треба да буду утврђени актима банке тако да обезбеде заштиту њеног бонитета и реално исказивање њеног финансијског резултата. Уређено је питање дужности интерне ревизије у банкама, у смислу ефикасног, континуираног, редовног

23 ЗОБАНК, чл. 86.

24 ЗОБАНК, чл. 87.

25 Одлука о основним принципима организације и рада интерне ревизије банке и друге финансијске организације, *Службени лист СРЈ*, бр. 39/2002.

26 Закон о Народној банци Југославије, *Службени лист СРЈ*, бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000 и Закона о банкама и другим финансијским организацијама, *Службени лист СРЈ*, бр. 32/93, 61/95, 44/99 и 36/2002, чл. 7 ст. 3.

и квалитетног вршења функције контроле, при чему интерна ревизија треба да буде независна и објективна.

Интерни ревизор не сме да обавља руководеће послове у банци. Самосталан је у спровођењу програма и оперативних годишњих планова интерне ревизије. Функцију интерне ревизије банка је дужна да обавља у складу с међународно признатим стандардима интерне ревизије и ревизије пословања банака. Поред наведеног, у Одлуци се уређује питање надлежност надзорног одбора банке: за усвајање програма интерне ревизије банке; оперативног годишњег плана интерне ревизије банке; обезбеђивање услова за спровођење програма интерне ревизије банке и успостављање интерне ревизије у банци као независне функције; именовање интерног ревизора; утврђивање висине примања интерног ревизора банке и његове одговорности.

Уопштено је дефинисана обавеза интерног ревизора да доставља извештаје надзорном одбору, директору банке и лицима са посебним овлашћењима у банци за отклањање утврђених неправилности, при чему та иста лица одговарају за неприхватање препорука интерног ревизора. Анализом овог правног акта уочава се правна празина која се тиче недостатка јасног одређивања обавезе интерног ревизора да ревизорски извештај доставља управном, надзорном одбору или менаџменту банке. Мишљења смо да се као резултат овакве правне празнине јавља неуједначена пословна пракса достаљања ревизорског извештаја различитим органима.

Да бисмо били присутни на европском тржишту, ревизорска активност мора бити међународно упоредива што се постиже кроз процес континуираног прилагођавања и примене међународне регулативе. Међународне смернице интерне ревизије дефинишу да интерна ревизија треба да пружа организацији чисто ревизорску услугу која се односи на независно и објективно уверавање и саветодавну услугу. Функција интерне ревизије мора организацији да донесе економске користи и осмишљена је тако да додаје вредност и доприноси унапређењу пословања организације. Интерна ревизија служи организацији тако што јој помаже да оствари своје циљеве систематичним и дисциплинованим приступом процењивању и унапређењу ефикасности процеса управљања ризиком, контролних процеса и процеса управљања организацијом (процеса корпоративног управљања).²⁷

27 Удружење интерних ревизора Србије издало је превод Међународног оквира професионалне праксе интерне ревизије (тзв. црвена књига) који се примењује од 1. јануара 2011. године. Међународни оквир професионалне праксе је концептуални оквир који обједињује меродавне смернице за професионалну праксу интерне ревизије које уређују улогу, положај, одго-

У циљу побољшања и унапређење квалитета супервизије банака на међународном нивоу и уједначавања банкарске регулативе, Базелски комитет за супервизију банака²⁸ формулише споразуме који садрже основне стандарде супервизије, са препоруком земљама за њихову примену у складу са постојећим националним законским решењима.

Базел I из 1988. године дефинише елементе капитала банака, а Базел II²⁹ настаје из потребе за променама у начину обрачуна показатеља адекватности капитала. Стандарди споразума Базела II чине три стуба: минимални капитални захтев, супервизорска процена и тржишна дисциплина.

Базел II доприноси јачању стабилности банкарског сектора, унапређењу процеса управљања ризицима у банкама, повећању транспарентности банкарског пословања. Споразум доприноси посебно усклађивању пословања са условима пословања на међународном тржишту кроз усклађивање са прописима Европске Уније.

Настала је нова домаћа регулатива на основу Базел II споразума. Донет је тзв. базелски пакет одлука кога чине одлуке о адекватности капитала банке, управљању ризицима банке, објављивању података и информација банке, контроли банкарске групе на консолидованој основи и извештавању о адекватности капитала банке.³⁰

Базел III³¹ споразум као глобални регулаторни оквир за стабилније банке, садржи мере за подршку банкама и пружање њеној сигурности и сигурности банкарског система у целини. Земље чланице ЕУ почеле су са

ворност и функције активности интерне ревизије и интерних ревизора, издате од стране Института интерних ревизора (*The Institute of Internal Auditors – The IIA Global*). Доступно на адреси: <http://www.paragraf.rs/strane/aktuelne-vesti/130511-vest10.html>.

28 *Basel Committee for Banking Supervision – BCBS* основале су државе чланице групе Г10 крајем 1974. године, при Међународној банци за поравнања (BIS).

29 *Council Directive 88/361/EEC of 24 June 1988 for the implementation of Article 67 of the Treaty* 29 *Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance, OJ L 176, 27.6.2013, p. 1–337.*

30 *Службени Гласник РС*, 45 /2011 и 46/2011.

31 *Commission Delegated Regulation (EU) No 183/2014 of 20 December 2013 supplementing Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council on prudential requirements for credit institutions and investment firms, with regard to regulatory technical standards for specifying the calculation of specific and general credit risk adjustments Text with EEA relevance, OJ L 57, 27.2.2014, p. 3–6.*

имплементациојом Базел III спразума у националне прописе пре три године са крајњим роком до 2019. године.

Међународни оквир професионалне праксе садржи обавезне смернице које имају кључни значај за стручно спровођење интерне ревизије и препоручене смернице које описују праксу за ефикасну примену обавезних смерница, обухватају дефиницију интерне ревизије, етички кодекс и Међународне стандарде за професионалну праксу интерне ревизије.

Етички кодекс одређује начело интегритета, објективности, поверљивости и стручности као основна начела којих се интерни ревизори морају придржавати.

Стандарди утврђују основне захтеве за стручно извођење интерне ревизије и оцену ефективности њеног извођења. Стандарди карактеристика односе се на организације и појединце који обављају интерну ревизију. Стандарди извођења описују природу интерне ревизије и обезбеђују квалитативне критеријуме на основу који се мери учинак услуга интерне ревизије.

IV Закључак

Садашњи тренутак развоја интерне ревизије у банкама показује да је њена функција знатно промењена. Примарна сврха интерне ревизије у банкама је препознавање, оцењивање и спречавање наступања различитих ризика, тачније смањивање ризика преваре у банкарском пословању. Данас, интерна ревизија све више добија елементе саветодавне функције усмерене на повећање додатне вредности и побољшање банкарског пословања. Интерна ревизија у банкама постаје битан елемент организационе структуре банке. До оваквих промена је дошло услед процеса глобализације и нових праваца у развоју банкарства, тј. услед развоја нових информационих технологија и електронског банкарства. Законско уређење института интерне ревизије у банкама доприноси њеном развоју, али треба нагласити да су банке због специфичности своје делатности још пре уређења законске обавезе спроводиле интерну ревизију.

Специфичност банкарског пословања која се односи на присутност ризика опредељује ангажовање банке да путем законом уређених института сведу ризик грешке и неправилности које се јављају на финансијском тржишту, на најмањи могући степен. Значај интерне ревизије у банкама последњих година се знатно повећава. Зато се може очекивати да ће се интерна ревизија све више усмеравати на препознавање могућих ризика у појединим областима пословања банака и давање сугестија, са-

вета, предлога менаџменту о могућностима управљања ризицима. Интерна ревизија у савременом банкарском пословању даје најобјективнију гаранцију да се банкарско пословање обавља по пропису. Такође, интерна ревизија у банци представља гарант да ће у случају откривених неправилности у банкарском пословању указати на исте и дати предлог за њихово решавање. Банкарско пословање има тенденцију сталних промена и усаглашавања са захтевима како европске тако и домаће регулативе. У области интерне ревизије има места за нова законска решења која ће прецизније утврдити обавезе и одговорности интерног ревизора.

Mirjana KNEŽEVIĆ, PhD

Associate Professor at the Faculty of Economics University of Kragujevac

INTERNAL AUDIT IN BANKS

Summary

The need to induce activities of improvement and development of audit practices is specially defined in banking sector. Protection of general and individual interest in performing audit activities in banking sector defines clear tasks, not only in implementation of international solutions but also in harmonization of domestic legislative with international audit legislative. The goal of the paper is that through analysis of domestic and international audit legislative, to make them easier to adopt and be implemented in practice. Activities on implementation of audit legislative of European Union in banking sector are conducted at different levels and in different forms in various European countries. Unification of audit procedures is defined by International audit standards, International accounting standards and EU directives. Republic of Serbia incorporated the existing solutions in its legislative. Through creation of adequate legal and institutional framework of audit practice in banking sector, Republic of Serbia is on the right track in its accession path to European Union.

Key words: *internal audit, domestic and international legislative.*